

РОМАН ЗІНЕНКО

ІЛОВАЙСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Харків
«ФОЛІО»
2017

Саморобні фугаси бойовиків на підступах до штабу ДНР

Виїхали вже під вечір. Напрямок — на Бердянськ, та до Бердянська так і не доїхали. На маріупольській розвилці повернули на Маріуполь. На півдорозі очі вже починали злипатися. Вдень відпочивати було ніколи, а кілька годин по нічній трасі хилили на сон. Але нічого. Витримав.

Пізно вночі прибули на злітну смугу міжнародного аеропорту «Маріуполь». Там вже панувало помітне пожвавлення. Обшиті сталевими щитами монстроподібні КамАЗи та стрункі ряди добре екіпірованих бійців батальйону «Азов» чекали на нас. По полю, з охороною та в оточенні репортерів, ходив депутат Верховної Ради Ляшко і голосно підбадьорював бійців. Тиснув руки. Бажав успіху.

Не пам'ятаю точно, о котрій годині надійшла команда: «По машинах!» Почалася операція по захопленню штабу ДНР у центрі Маріуполя. «Халк» та ще один екі-

паж «ніссана» залишили в аеропорту. Нам було поставлене окреме завдання. Ми повинні були супроводжувати репортерів каналу «Інтер». Невдовзі з боку міста стали лунати автоматні та кулеметні постріли. Потім почулися вибухи гранат з гранатометів. Було видно заграву з боку центра міста. Незабаром нам у супровід прибув автомобіль, і ми виїхали до міста. Основна частина Маріуполя жила своїм звичайним життям, центр міста був взятий в кільце місцевими міліціонерами, а всередині цього кільця проводилася антитерористична операція. На тротуарах розпласталися бійці підрозділів «Азов» та «Дніпро-1». Головною ціллю був маріупольський штаб ДНР, оточений барикадами. Як згодом з'ясувалося, основна частина бойовиків була попереджена про штурм і вчасно залишила місто. Лишилася невелика група тримати оборону штабу. Їх опір швидко зламали. В розпорядженні бойовиків була примітивна зброя та одна бронемашина БРДМ¹. Окрім того, на підступах до барикад повсюди були закладені фугаси. Як я вже казав, бойовики були оточені й спочатку чинили деякий опір, але після того як по їхній бронемашині випустили близько п'ятнадцяти пострілів з РПГ-7² та розстріляли центральну барикаду з великокаліберного кулемета «Утьос», почалася їх втеча. На вулицях затримували всіх підозрілих осіб та проводилися обшуки у всіх прилеглих будинках та дворах. Кілька чоловік сховалися у підвалі будівлі податкової міліції на вулиці Італійській, але скоро здалися. Загалом затримали близько сорока осіб. Репортери повинні були побувати в найгарячіших ділянках та відзняти все найцікавіше. Тому мені пощастило побачити найбільш вражаючі моменти цієї операції. Там я вперше зустрівся з Дмитром Корчинським. Він

¹ БРДМ — бойова розвідувально-дозорна машина.

² РПГ — ручний протитанковий гранатомет.

керував одним із підрозділів у складі батальйону «Азов». Його книжку «Війна у натовпі» я перечитував кілька разів. Корчинський — особистість неоднозначна, але, без сумніву, видатна. Не з усіма його поглядами я згоден, але мене дивує його точний прогноз розвитку ситуації у країні. Мені він здається якимось пророком, який передрікає серйозні потрясіння та просто неймовірні події, що спричинять зрештою позитивні зміни в нашому суспільстві, але шлях буде дуже тернистим. Поки що всі його прогнози збувалися буквально. Та не буду надовго затримуватися на цій людині.

Того дня всі репортери були зайняті іншим, не менш цікавим та колоритним персонажем. Це був вищезгаданий Олег Ляшко. Камера майже невідступно фіксувала кожен крок народного депутата. Він, у супроводі надійної

Андрій Білецький та Олег Ляшко з групою бійців під час зачистки штабу ДНР у Маріуполі

охорони, постійно опинявся у найяскравіших місцях цієї операції. Допитував затриманих, давав інтерв'ю, спілкувався з бійцями.

Під час штурму один із бійців «Азова» невдало зробив постріл з гранатомета і поранив трьох товаришів та себе. Всіх терміново госпіталізували й попросили, по можливості, здати кров для постраждалих. Я був у числі трьох бійців, які зголосилися стати донорами. Ця поїздка хоча й виявилася марною (бійцям і без нас зробили необхідне переливання), зате дозволила трохи познайомитися з новим для мене містом і побачити, що коїлося за кільцем оточення міліції.

А за оточенням було дуже людно й неспокійно. Агресивно налаштовані групи людей вигукували погрози та образи на адресу бійців, які проводили спецоперацію. Люди чули цілу ніч стрілянину з автоматичної зброї і вибухи в центрі міста. Оскільки міліція нікого не пропускала всередину периметра, агресивні люди зробили правильний висновок, що антиурядові озброєні формування розбиті. Міліцію натовп мав за ніщо, бо вона зайняла нейтральну позицію, проте за кордон проходити не ризикував. Крикунів-сепаратистів ніхто не затримував і не осаджував. Іноді здавалося, що міліціонери підтримують натовп, але не наважуються продемонструвати це відкрито. Вони не стільки перекривали шлях натовпу, як попереджали, що не слід туди лізти, оскільки там знаходяться два серйозних підрозділи, які, за чутками, за ніч перестріляли купу народу й ні з ким панькатися не будуть. Наш автомобіль перед кордоном міліції намагалися зупинити та не пускали проїхати всередину периметра. Деякі особливо гарячі відчайдухи навіть намагалися підійти до авто. Довелося досипати набоїв у патронник та поставити буйних на місце. Люди побачили, що перед ними не салабони-строковики, а добровольці, які не будуть тікати чи жартувати. Зіркою

ютубу з простреленими кінцівками того дня ніхто бути не схотів.

Ми благополучно дісталися до свого підрозділу. Коли ми проїжджали повз нічний клуб «ПурПур», то побачили розстріляний автомобіль «деу ланос», біля якого стояв КамАЗ наповнений бійцями батальйону «Азов». Один із наших добровольців, помітивши на рукавах у бійців помаранчеві пов'язки, сторопів (йому здалося, що це георگیївські стрічки). Операція завершилася і всі організованою колоною вирушили по проспекту Леніна на виїзд з міста до аеропорту, що став для нас основною базою на наступні два місяці.

14 червня 2014 року наш батальйон був піднятий по тривозі і вирушив у район Пост Мосту в Маріуполі. Прибувши на місце, ми дізналися, що на мосту була обстріляна з гранатометів невелика колона прикордонників. У результаті обстрілу загинуло дев'ять осіб. Рух по мосту було перекрито з обох боків співробітниками міліції. На мосту стояли кілька цивільних автомобілів та два авто з обстріляної колони. Це були завантажений боекомплектот МАЗ та автобус. Під час обстрілу водій МАЗа загинув на місці. Граната влучила прямо в кабінку. В автобус теж потрапила граната, двигуни були пошкоджені, і тому автівки нерухомо стояли посеред мосту. На мосту, розпластавшись, лежало близько дюжини прикордонників, озброєних кулеметами, які боялися підняти голову, щоб не потрапити під кулю снайпера. Одна група бійців «Дніпра-1» почала проводити зачистку території під мостом, а друга, до якої входили два броньованих буси, виїхала на міст і, прикриваючи своєю бронєю, допомагала прикордонникам залишити міст. Міліціонери, які зустрічали нас на протилежному березі, казали нам, що не знають, хто ми такі й скільки нам платять, але ми «безбашенні». Самі вони ні за які гроші не погодилися б й кроку ступити на міст.

Бійці батальйону «Дніпро-1»: Роман Зіненко, Віталій Сова, Давид Гурцкая, Іван Куряга, Віталій Пустовий, Анатолій Могила у селищі Сонцево. Липень 2014 року

Група зачистки перевірила прилеглу до мосту територію та затримала кількох підозрілих осіб, які були передані для перевірки в СБУ. Серед них виявилися хлопець і дівчина. У хлопця з собою була радіостанція, а у дівчини — професійний фотоапарат. Окрім того, був затриманий водій на автомобілі «мерседес віто», якого запідозрили в причетності до теракту, що стався на мосту.

Після евакуації з мосту прикордонників та їхніх підбитих автомобілів прикордонники попросили нас супроводити їх до місця їх дислокації. Ми тоді взагалі не орієнтувалися на місцевості і вважали, що застава десь недалеко... Як виявилось, супроводжувати їх нам довелося аж до Амвросіївки. Маршрут пролягав вздовж російського кордону майже через всю Донецьку область. Телефон

постійно повідомляв, що ми знаходимося в зоні роумінгу на території Російської Федерації. З Божою поміччю ми супроводили хлопців до їхньої застави й благополучно повернулися на базу до Маріуполя. Наступного ранку ми дізналися, що та сама застава та ще деякі підрозділи ЗСУ напередодні ввечері були обстріляні «Градами» з території Росії.

Перші два тижні пролетіли непомітно. Постійний рух та вир подій. По п'ять разів на день бойова тривога і команда — «Халк, на виїзд!» Мені пощастило. Я був водієм одного з найбільш затребуваних автомобілів. Якщо десь щось траплялося, то «халк» майже завжди брав у цьому участь. Згодом ми всі звикли до подібного режиму служби; і тривоги, і виїзди стали чимось буденним. Перші сімнадцять діб минули в постійному режимі бойової готовності та на адреналіні. Я літав на «халку» і вдень і вночі, не відчувваючи втоми. Супровід військових колон, затримання та забезпечення утримання під вартою підозрюваних, чергові виїзди на блокпости, супровід керівництва штабу сектору, надання допомоги в гуманітарних та волонтерських місіях, надання допомоги місцевим співробітникам міліції та СБУ в оперативних заходах. Це лише короткий перелік функцій, які виконував батальйон «Дніпро-1» у Маріуполі. У такому от режимі ми провели трохи більше двох місяців.